Basis voor bezoekbeperkingen

Geplaatst op 23 juli 2020

Nog steeds wordt er veel getest in het kader van het coronavirus. Het aantal positieve testen stijgt. Dat wil overigens niet zeggen dat de mensen om wie het gaat ook besmet zijn, of ziek kunnen worden. Mocht het zover komen dat er lokaal of landelijk sprake is van een nieuwe virusuitbraak, dan zal er hoogstwaarschijnlijk niet opnieuw een landelijk bezoekverbod worden ingesteld. Wel kunnen er, ook nu al, nog andere beperkingen worden ingesteld. LOC ontving de afgelopen periode vele vragen over de legitimatie van de coronaregels en bezoekbeperkingen. De basis voor veel van de beperkingen is er altijd al geweest, maar deze springen nu meer in het oog. In samenhang met de algemeen geldende coronaregels ontstaat er een zekere gelaagdheid in wet- en regelgeving. In dit bericht zetten we deze op een rij.

Beperkingen

Sinds eind juni gelden er geen specifieke beperkingen meer voor bezoek in verpleeghuizen. De minister benadrukte in zijn berichtgeving dat bezoek wel in goed overleg binnen het verpleeghuis moet gebeuren en dat het geheel praktisch haalbaar en uitvoerbaar is. Door deze twee eisen blijven er beperkingen gelden. Een aantal van die beperkingen is er altijd al geweest, maar springen nu meer in het oog. In samenhang met de algemeen geldende coronaregels ontstaat er een zekere gelaagdheid in wet- en regelgeving.

> Bij beperkingen in het toelaten van bezoek of andere vrijheden, komt al gauw de menselijkheid in het geding. Zeker in verpleeghuizen heeft dit afgelopen maanden zeer schrijnende situaties opgeleverd. Mochten nieuwe maatregelen nodig zijn, dan moet het uitgangspunt altijd zijn dat

deze zo minimaal en kort mogelijk worden toegepast, en met oog voor wat dit voor de betrokkenen betekent.

De zorgovereenkomst

Tussen een cliënt en de zorginstelling bestaat een zorgovereenkomst. Dit is de juridische basis en bepaalt wat er tussen partijen geldt. Het bevat dus de rechten en plichten van zowel de cliënt als van de zorginstelling. Door het opheffen van het bezoekverbod zou de zorginstelling weer gehouden kunnen worden aan de verplichtingen uit de zorgovereenkomst. En kan de gedachte ontstaan dat alles weer bij het oude is, nu er geen beperkingen meer zijn aan het aantal bezoekers en de duur en frequentie van het bezoek.

Dit is helaas niet het geval. De zorginstelling moet zorgvuldig handelen bij het uitvoeren van de zorgovereenkomst. Onderdeel van zorgvuldig handelen is het proberen te voorkomen van een COVID-19 uitbraak. Dit houdt in dat bijvoorbeeld afdelingen zoveel mogelijk gescheiden kunnen worden of dat bepaalde ruimtes niet opengesteld worden voor bezoek.

Onder de genoemde basis liggen nog een aantal regels die er voor zorgen dat de situatie nog niet zo is als voordat we te maken kregen met het coronavirus.

Richtlijnen RIVM

De eerste regel onder de basis wordt gevormd door de richtlijnen van het RIVM: houd 1,5 meter afstand en vermijd drukte zoveel mogelijk. Dit zijn regels die waarschijnlijk in een nog in te voeren Noodwet zullen staan.

Net zoals in de rest van de de samenleving geldt in verpleeghuizen de maatregel om 1,5 meter afstand te houden. Dit levert in de praktijk veel frustratie op bij bewoners en hun naasten, omdat er verschillend wordt omgegaan met het bezoek. Het ene verpleeghuis opent minder snel dan gehoopt de deuren. Veel heeft te maken met de (on)mogelijkheden van een gebouw, aangezien verpleeghuizen niet gebouwd zijn om COVID-19 buiten de deur te houden. Op dit moment zijn er geen landelijke regels meer die bezoek of beweging verhinderen. Voor de veiligheid van bewoners, bezoekers en personeel moet de instelling nieuwe regels maken om de richtlijnen te waarborgen.

Het vraagt daarom tijd en aandacht om binnen elk verpleeghuis het goede gesprek te voeren over wat wenselijk, praktisch haalbaar en uitvoerbaar is. De cliëntenraad oefent in deze invloed uit in goed overleg met het bestuur en andere betrokken partijen. En door in de gaten te houden of versoepelingen van de maatregelen van een instelling mogelijk zijn, terwijl de afstand en veiligheid gewaarborgd blijft.

Let op: afspraken over bezoek of buiten wandelen zijn *voor cliënten geldende regelingen* en vallen

daarmee onder het instemmingsrecht van de cliëntenraad (Wmcz 2018 art. 8 lid 1 sub a). Voor het vaststellen van nieuwe afspraken moet de cliëntenraad zijn instemming verlenen aan het voorgenomen besluit.

Onvoorziene omstandigheden

Verpleeghuizen hebben de afgelopen maanden te maken gehad met omstandigheden waarop ze niet voorbereid konden zijn. De personele inzet is in deze periode ongekend geweest, met alle gevolgen van dien. Medewerkers zijn zelf ziek geworden, hebben vele overuren gemaakt, konden geen overuren opnemen, zijn overwerkt geraakt en konden niet op vakantie.

Door deze omstandigheden kan het zijn dat verpleeghuizen te maken krijgen met een tekort aan medewerkers, en dus niet alle verplichtingen uit de zorgovereenkomst kunnen nakomen. Een verpleeghuis heeft ook verplichtingen naar haar medewerkers en vervangende medewerkers staan helaas niet in de rij. In situaties als deze is het aan bestuur, cliëntenraad en overige betrokken partijen om in overleg een passende oplossing te bedenken. En duidelijk naar cliënten en familie te communiceren wat de (on)mogelijkheden zijn. Dit heeft de minister op donderdag 25 juni aangegeven in een Kamerdebat.

Redelijkheid en billijkheid

De richtlijnen van het RIVM en onvoorziene omstandigheden kunnen er dus voor zorgen dat, ondanks het opheffen van het bezoekverbod, nog niet alles zo wordt als voor de uitbraak. Voor de volledigheid noemen wij ook de regels die gelden omtrent redelijkheid en billijkheid. Ook als een beroep op onvoorziene omstandigheden niet zou gelden, kan het niet redelijk en billijk zijn om van een verpleeghuis te verlangen dat de verplichtingen uit de zorgovereenkomst worden nageleefd. Bijvoorbeeld door de ongekende prestaties die de afgelopen tijd geleverd moesten worden.

Ook hier geldt dat in deze uitzonderlijke situaties de cliëntenraad zijn invloed uitoefent in goed overleg met het bestuur en andere betrokken partijen.

Tot slot

Er zijn dus nog wel degelijk beperkingen mogelijk, maar deze moeten wel onderbouwd worden. LOC dringt vanaf het begin van deze crisis aan op zoveel mogelijk ruimte te geven voor bezoek, waar dit veilig mogelijk is. En daar altijd lokale maatwerk-afspraken over te maken. Bezoek in verpleeghuizen van verpleeghuizen vraagt goed overleg tussen alle betrokken partijen: bewoners, naasten, cliëntenraad, personeelsvertegenwoordiging, PAR/VAR, artsen, management. LOC biedt ondersteuning aan cliëntenraden om dit gesprek te voeren. Contact opnemen met LOC kan via 030 284 32 00 of vraagbaak@loc.nl

“Zo lang je ergens nog middenin – of bovenop – zit, is het moeilijk reflecteren. En we zijn nog niet aan het einde van de corona-crisis. En daarmee ook niet bij de situatie dat bezoek geen bezoek is maar gewoon een naaste die bij zijn/haar echtgenoot of ouder is. Maar wat kunnen we nu al concluderen over de afgelopen maanden, waarin zoveel gebeurd is wat we vooraf nooit hadden kunnen bedenken?”- lees de terugblik van LOC-coördinator Marthijn Laterveer

---

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: Adviesonderwerpen van de cliëntenraad, Kwaliteit van de verpleeghuiszorg, Kwaliteit jeugdzorg, Vrijheid en veiligheid, Coronavirus